

Bedömning av genomförande och utfall av strukturfondsarbetet i östra Mellansverige

En framsyftande analys för stärkta mervärden och samarbeten
under strukturfondsperioden 2021-2027

December 2019

Bedömning av genomförande och utfall av strukturfondsarbetet i östra Mellansverige

December 2019

Rapport till Region Örebro Län

Kontaktpersoner

Ylva Grauers Berggren
Thomas Westerberg

Telefon

+46 (0) 702 96 54 49
+46 727 32 89 14

E-post

ylva.grauers@oxfordresearch.se
thomas.westerberg@oxfordresearch.se

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research är specialister på analyser, utvärderingar och strategier med fokus på välfärds-, närings- och regional utveckling.

Oxford Research genomför skräddarsydda analyser, resultat-, process-, och effektutvärderingar för departement, myndigheter, stiftelser samt privata och civila organisationer. Vi ger också råd om strategikutveckling, faciliterar utvecklingsprocesser och förmedlar våra resultat genom föreläsningar och seminarier. Vi kombinerar akademisk forskning, strategisk förståelse och god kommunikation – på det sättet skapar vi ett användarorienterat resultat som kan göra skillnad.

Oxford Research grundades 1995 och har verksamhet i Danmark, Norge, Sverige, Lettland, Polen och Finland. Oxford Research är en del av Oxford Group.

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93, Stockholm
Sverige
(+46) 08 24 07 00
office@oxfordresearch.se
www.oxfordresearch.se

INNEHÅLL

1.	Inledning	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Föreliggande rapports uppdrag	4
1.3	Utvärderingsfrågor	4
1.4	Disposition av rapporten	4
2.	Metod	5
2.1	Sammanfattning	5
2.2	Utvärderingens upplägg och genomförande	5
2.2.1	Dokumentanalys för kartläggning av mervärden och samverkan	5
2.2.2	Inhämtning av information via workshops och intervjuer	5
3.	Analytiskt ramverk	7
3.1	Behovet av kapacitet i utvecklingsarbetet	7
3.2	Samtal, samsyn, samverkan och samhandling i latent-, framväxande- samt mogna faser	8
3.2.1	Samhandling, samverkan, samsyn och samtal i en storregional utvecklingsprocess	8
3.2.2	Mognad av det regionala samarbetet växer fram genom samhandlingstrappan	9
4.	ÖMS-projekt i urval	10
4.1	Sammanfattning	10
4.2	Ett urval av ÖMS regional- och socialfondsprojekt	10
4.3	Projekten har potential för ÖMS-överskridande mervärden	11
4.4	Stor variation av projektägare, tematik på projekten OCH SAMVERKANDE REGIONER	11
5.	Mervärden och samverkan i ÖMS	12
5.1	Sammanfattning	12
5.2	Finansieringen av insatser inom ÖMS	13
5.2.1	Tonvikten mot två fonder begränsar möjligheterna	13
5.2.2	Arbetsförmedlingens omorganisering skapar oro för ledningen av framtida socialfondsprojekt	13
5.2.3	Myndigheternas roller i ÖMS-arbetet skiljer sig åt	13
5.3	Projektens bidrag till mervärden i öms	13
5.4	Genomförandet av utvecklingsarbetet i öms	14
5.4.1	Personkemin speglar samverkan i ÖMS	14
5.4.2	Projekten är viktiga pusselbitar för utvecklingen men saknar helhetssyn kring sin roll i ÖMS	14
5.4.3	Flera mervärden går att se bland de deltagande systemaktörerna	15
5.4.4	Stark samverkan mellan regioner men svagare samverkan mellan kommun och region	15
5.4.5	Behovet att tänka längre än programperioder är viktigt	16
5.5	Ett stärkt öms över tid kräver samordning av planeringsverktygen	16
5.5.1	Konsekvenser av ett geografiskt växande ÖMS	16
5.5.2	Möjligheten att gå från samverkan till samhandling	16
6.	Scenarier och möjliga förstudier – slutsatser och rekommendationer	17
6.1	Sammanfattning	17
6.2	ÖMS bidrag till mervärden och samverkan har varit positiv...	18
6.3	...men fortsatt utveckling krävs inom flera områden	22

6.3.1	Finansieringen	22
6.3.2	Genomförandeorganisationen	22
6.3.3	Ett stärkt ÖMS över tid kräver samordning av planeringsverktygen	23
6.4	Scenarier att beakta framöver – när marknaden övergår till att bli mogen, vilka förstudier behövs?	23
6.4.1	Utvecklingsarbetet finansiella förutsättningar	23
6.4.2	Processer som bygger och förtydligar ÖMS	23
Bilaga 1. Metod		25
METODVAL		25
Analys- och utvärderingsfrågor		25
DOKUMENTANALYS		26
WORKSHOPS		26
Workshop om mervärden med projektaktörer		26
Workshop om samverkan med systemaktörer		27
INTERVJUER		28
Intervjuer mervärden med projektaktörer		28
Intervjuer samverkan med systemaktörer		29
OBSERVATIONER		30
Workshop för sociala utmaningar och innovationer		30
Bilaga 2. Östra Mellansveriges flaggskeppsprojekt		32
EUROPEISKA REGIONALFONDEN		32
ÖMSesidig Access för innovationskraft		32
Almi Invest Östra Mellansverige Fond II		32
ECS Innovative Smart Region		32
Energilösningar i världsklass		33
Fossilfria och effektiva transporter i ÖMS		33
Tillväxtlyftet och Smart tillväxt		34
TransMission		34
Växtzon 2		35
EUROPEISKA SOCIALFONDEN (ESF)		36
All-In 36		
Give and Get		36
Mirjam 36		
Smart kompetens för industrin		37
Stuns – Solo-Micro företag		37
Bilagor		
Bilaga 1. Metod		25
Bilaga 2. Östra Mellansveriges flaggskeppsprojekt		32

1. Inledning

1.1 BAKGRUND

Strukturfondsregionen Östra Mellansverige (ÖMS) har sedan strukturfondsperioden 2007-2013 samarbetat kring strukturfonderna. Inför perioden 2014-2020 beslutades om ett ökat och fördjupat samarbete för att nå bättre resultat och långsiktiga effekter. I strukturfondsregionen ÖMS ingår länen Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Östergötland. Då innevarande programperioden 2014-2020 närmar sig sitt slut har de regionalt utvecklingsansvariga organisationerna ett intresse av att öka sin förståelse och insikt i om de målsättningar och intentioner som sattes inledningsvis i samarbetet avseende ÖMS-övergripande strukturfondsprojekt.

1.2 FÖRELIGGANDE RAPPORTS UPPDRAG

Oxford Research har utifrån denna bakgrund upphandlats för att genomföra en utvärdering av genomförandet och utfallet av strukturfondsarbetet i ÖMS under strukturfondsperioden 2014 – 2020 utifrån de två variablerna mervärde och samverkan. Uppdraget har pågått mellan augusti och december 2019.

Utvärderingens resultat utgör underlag för regionalt utvecklingsansvariga organisationers bedömning av ifall den inslagna vägen är värd att utveckla vidare även under nästkommande programperiod.

1.3 UTVÄRDERINGSFRÅGOR

Givet målsättningar och intentioner om mervärde och samverkan så formulerades två övergripande utvärderingsfrågor i förfrågningsunderlaget:

1. Har ÖMS-övergripande satsningar medfört ”mervärden” / ”nyttor” för beviljade projekt som kommit utpekade målgrupper och sakområden till del och som inte hade varit möjliga att nå utan en ÖMS ansats?
2. Har det ÖMS-gemensamma samarbetet inneburit att nya typer av regionala utvecklingsprojekt kunnat riggas och sjösättas? Vilka konsekvenser har denna modell fått för regionalt utvecklingsansvariga organisationer själva?

1.4 DISPOSITION AV RAPPORTEN

I nästa kapitel presenteras vår metod för uppdraget följt av ett kapitel som presenterar ett analysramverk för utvärderingen. Därefter följer en projektsammanfattning i kapitel fyra och empirin som ges i rapportens femte kapitel. Rapporten avslutas med ett resonemang om scenarier och möjliga förstudier – våra slutsatser och rekommendationer.

2. Metod

2.1 SAMMANFATTNING

Utvärderingens upplägg och genomförande bestod av en blandning av metoder för att studera och därefter analysera utvärderingsfrågorna från flera vinklar. Först genomfördes dokumentstudier för att kartlägga mervärden och samverkan i ÖMS strukturfondsarbete. Dokumentstudierna följdes av datainsamling via workshops och intervjuer samt deltagande vid ÖMS strukturfondsarbets aktiviteter. Informationen om mervärden i projekten kommer främst från workshops anordnade för vår utvärdering. Workshops genomfördes även kring samverkan med systemaktörerna. Komplement till dessa workshops bestod av intervjuer med aktörer som inte kunnat närvara vid tillfällena. En fördjupad intervjustudie med fokus på samverkan genomfördes med systemaktörer, men även med förvaltande myndigheter för ESI-fonderna inför nästa programperiod, samt våra kontaktpersoner för uppdraget inom ÖMS. I nedanstående avsnitt presenteras en översikt av utvärderingens genomförandemoment. Mer detaljer kring metoder återfinns i Bilaga 1.

2.2 UTVÄRDERINGENS UPPLÄGG OCH GENOMFÖRANDE

2.2.1 Dokumentanalys för kartläggning av mervärden och samverkan

En summativ analys gjordes av projektbeslut, avrapporteringar, slutrapporteringar och följeforskning utifrån mervärden och samverkan i ÖMS projektportföljen (se kapitel 4. ÖMS-projekt i urval).

2.2.2 Inhämtning av information via workshops och intervjuer

Vikten av datainsamlingen låg framförallt på intervjustudier samt workshoptillfällen. Antal informanter i studien uppgår till drygt 40 personer. För mer detaljer hänvisar vi till Bilaga 1.

Workshops om mervärden och samverkan

Tre workshops har hållits inom ramen för utvärderingen. Syftet med workshoppen var att definiera mervärden och samverkan för ingående aktörer. Det totala antalet medverkande var 24 personer direkt eller indirekt involverade i ÖMS strukturfondsarbete genom att vara projektaktörer (9 stycken) eller systemaktörer (15 stycken). Systemaktörerna var antingen från ledningsgruppen (inkluderande de två strukturfondsförvaltande myndigheterna) eller Strukturfondsgruppen.

Intervjuer om samverkan som fördjupning och komplement

Det totala antalet samverkansintervjuer uppgick till 18 aktörer. Vissa av systemaktörerna har både intervjuats och deltagit vid workshops, detta gällde främst för ledningsgruppen (8 stycken). De har intervjuats för att få en bredare förståelse för hur samverkan sker inom ÖMS. Samverkansintervjuer hölls också med aktörer inom den politiska styrgruppen (2 stycken) och RUS gruppen (5 stycken). Intervjuer om samverkan gjordes också som ett komplement med personer ur Strukturfondsgruppen som inte kunde närvara vid workshoppen (3 stycken).

Kompletterande intervjuer om mervärde

Totalt 5 intervjuer gjordes inom mervärden för projekten som ett komplement för de som inte kunde närvara vid workshoppen. Intervjuerna om mervärde riktade sig mot projektaktörerna.

Samverkan framåt och de nya nationella programskrivningarna

Intervjuer gjordes med de förvaltande myndigheterna för socialfonden och regionala utvecklingsfonden nationellt (2 stycken). Detta för att komplettera bilden om vilken riktning strukturfondsprogrammen väntas ta inför nästkommande strukturfondsperiod.

Intervjuer med kontaktpersoner för uppdraget inom ÖMS för historia och målsättning framåt

Intervjuer (2 stycken) gjordes även med våra kontaktpersoner för uppdraget inom ÖMS, för att få en fördjupad förståelse för ÖMS strukturfondsarbets historik. Samma personer skriver även programmen för ÖMS strukturfondsperioden 2021–2027.

Medverkande vid workshop kring socialfonden och nästa programperiod

Den 24 september 2019 hölls en workshop i för sociala utmaningar och innovationer i Katrineholm. Deltagare var regionalt utvecklingsansvariga, partnerskapet för sociala innovationer, tidigare länsprojektledare från projektet ”#jagmed”, samordningsförbunden samt representanter från strukturfondspartnerskapet, ESF-rådet och Tillväxtverket. Medverkandet var för att observera syftet; att uttrycka mervärden, skapa kraftsamling och samlas runt en gemensam agenda för socialfondens bidrag i ÖMS.

3. Analytiskt ramverk

Nedanstående avsnitt presenterar ett analysramverk att relatera utvecklingen och framtida scenarier i ÖMS mot. Analysramverket är komplext eftersom den samverkan och de mervärden som studeras påverkas av många aktörer och förändras över tid. För att fånga just utvecklingen över tid är ramverket dynamiskt till sin karaktär. Ramverket består av tre block:

- det första blocket reflekterar kring den samlade beställar-, mottagar-, påverkans-, och resurskapaciteten som bör finnas för att driva det regionala utvecklingsarbetet framåt
- block två resonerar i vilken mån aktörer inom det regionala utvecklingsarbetet samtalar, ha samsyn, samverkar och samhandlar för att nå utveckling mot bakgrund av den så kallade samhandlingstrappan¹²
- det sista blocket pariterar kring olika faser som den samlade kapaciteten och samhandlingstrappan exempelvis om arbetet är i en latent, framväxande eller i en mognadsfas³

3.1 BEHOVET AV KAPACITET I UTVECKLINGSARBETET

Genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken baseras på att aktörer samverkar kring gemensamma utvecklingsinsatser. Ett effektivt regionalt tillväxtarbete kräver att regionalt utvecklingsansvariga organisationer i sina regionala utvecklingsstrategier, regionala innovationsstrategier, regionalfondsprogram, regionala handlingsplaner för socialfondsprogram med mera ger det gemensamma utvecklingsarbetet en riktning. Regionalt utvecklingsansvariga organisationer behöver därför i sina strategier och program vara tydliga beställare av vilka insatser som efterfrågas för att regionens utvecklingsambitioner ska förverkligas. Lika viktigt är att regionalt utvecklingsansvariga organisationer har förmåga att mot behovet av insatser prioritera bland de aktörer som anser sig kunna operationalisera de regionala styrdokumentens innehåll. Inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken hanteras dessa prioriteringar i praktiken vanligtvis reaktivt, proaktivt eller semiaktivt. Med reaktiva beställningar avses att beslut tas kring inkomna relevanta projektansökningar medan proaktiva beställningar hanteras genom att regionalt utvecklingsansvariga och potentiella genomförare av projekt gemensamt utformar insatsernas inriktning. Ett semiaktivt förhållningssätt, vilket är det vanligast förekommande, innebär att projektsökande har en kontinuerlig dialog med den regionalt utvecklingsansvariga organisationen kring projektidén och hur idén kan utformas för att möta de regionala ambitionerna.

På liknande sätt kräver det storregionala utvecklingsarbetet beställningskapacitet. Detta betyder att politiska styrgrupper, tjänstemannedningar och motsvarande grupperingar för ledningen av det storregionala arbetet bör ha något att utgå från för att ge de storregionala satsningarna en riktning. I de fall som besluten kring finansiering inte ligger hos dessa grupper, utan vilket är vanligt vid ett regionalt strukturfondspartnerskap, bör god kommunikation finnas mellan de inriktningsgivande- och projektbeslutande beställargrupperna.

---

¹ SOU (2006). Organisering av regional utvecklingspolitik – balansera utveckling och förvaltning. Rapport 2 till organisationsutredningen för regional tillväxt. SOU 2006:5.

² Tillväxtanalys (2014). Samverkan inom ramen för flernivåstyrning. Tillväxtanalys, PM 2014:09.

³ Avnimelech, G., & Schwartz, D.,(2009). Structural changes in mature Venture Capital industry: Evidence from Israel. Publicerad i Innovation: Management, Policy & Practice, vol. 11, utg. 1.

För att genomföra insatser inom en region, eller en storregion, krävs också att det finns mottagarkapacitet bland aktörerna i regionen. Aktörer som kan vara projektägare för de insatser som ”beställs” inom ramen för regionala strategier och -program. En förutsättning för förverkligandet av insatser i det regionala tillväxtarbetet är tillgången på resurser i regionen. Medel från ESI-fonderna, andra EU-medel, nationella-, regionala och lokala medel utgör resurskapaciteten i en region. Utöver resurser krävs också att mottagarna har förmåga att ligga ute med likvida medel eftersom rekvisering av projektmedel normalt sker i efterskott. En god mottagkapacitet inrymmer också kunskap hos aktörerna att drifva långvariga processer, koppla ihop sig med parter i andra svenska regioner och bland regioner i EU samt se sin roll som en del i ett tvärasektoriellt perspektiv där andra organisationer står för vissa delar av helheten.

För en långsiktig framdrift av det regionala utvecklingsarbetet krävs även att aktörer engageras i utvecklingsprocesserna och ger inspel till det regionala tillväxtarbetets inriktning. Här är de regionalt utvecklingsansvariga organisationerna viktiga liksom universitet, näringslivsorganisationer, civila samhället samt regionens större städer och övriga kommuner. Dessa tillsammans utgör en viktig påverkanskapacitet för att kunna lyfta det gemensamma utvecklingsarbetet till nästa nivå.

3.2 SAMTAL, SAMSYN, SAMVERKAN OCH SAMHANDLING I LATENTA-, FRAMVÄXANDE- SAMT MOGNA FASER

3.2.1 Samhandling, samverkan, samsyn och samtal i en storregional utvecklingsprocess

Gemensamma arbeten inleds normalt med samtal mellan aktörer. Samtalen bekräftar eller avfärdar bilden av gemensamma ambitioner, insatser och strategier. I de fall aktörerna är överens finns en samsyn som ofta likställs med det övergripande mål som aktörerna arbetar mot. Utifrån samsynen ges incitament för samverkan. Samverkan är insatser aktörerna kan verka kring, gemensamt resursätta och operationalisera genom exempelvis projekt. Samhandling kommer av att organisationerna enskild och tillsammans arbetar för att bidra till de gemensamma ambitioner och mål som finns mellan aktörerna.⁴

Utvecklingsprocesser inkluderar många frågor och det går inte att slå fast att om aktörerna samverkar kring en fråga så samverkar de kring alla frågor. Olika aktörer kan också vara i olika lägen i en fråga beroende på när aktören kommer in i utvecklingsprocessen. Vissa frågor kanske några aktörer samhandlar kring medan andra samverkar mot samma process. Ytterligare några samtalar samtidigt eventuellt för att söka förståelse om de har samsyn eller inte kring den fråga som processen driver. Aktörerna kan också gå fram och tillbaka mellan olika steg i denna samhandlingstrappa. Ibland finns behov av samverkan medan allteftersom processen utvecklas finns behov av ytterligare samtal innan ny samsyn, samverkan och samhandling nås utifrån de rådande förutsättningarna.

Samhandling

Samverkan

Samsyn

Samtal

⁴ SOU (2006). Organisering av regional utvecklingspolitik – balansera utveckling och förvaltning. Rapport 2 till organisationsutredningen för regional tillväxt. SOU 2006:5.

Vi antar dock att ju längre tid som aktörer i en region arbetat med varandra desto mer stabil blir deras samarbeten. Det går snabbare att komma till en ny samsyn kring en fråga och desto fler insatser präglas av ett samhandlande perspektiv relativt när samarbetet mellan aktörerna var nytt.

3.2.2 Mognad av det regionala samarbetet växer fram genom samhandlingstrappan

Givet att det finns förutsättningar för samarbete, i termer av ambitioner att vilja samarbeta, viljan att ingå i ett storregionalt sammanhang, kontaktytor bland aktörer i exempelvis relativt geografisk närhet till varandra och tillräcklig stor kapitalbas för att operationalisera önskade insatser, kan frågan kring hur långt det gemensamma arbetet delas i tre faser:

- Den latent fasen; kännetecknas av att aktörerna börjar samtala med varandra och avslutas med en ökad samsyn mellan aktörerna. Fasen kännetecknas av att aktörerna främst ser till sin egen organisation eller region. Få insatser bidrar till strukturförändring och insatserna får sällan fäste över tid.
- Framväxtfasen; under fasen går aktörerna mot en ökad grad av samverkan. Aktörerna börjar i högre utsträckning se sig mer som en del i det regionala- eller storregionala systemet. Inom- och mellanregionalt lärande mellan insatser ökar möjligheterna till strukturförändring.
- Mognadsfasen; samhandling nås under fasen där aktörerna utifrån sina förutsättningar i det dagliga arbetet bidrar till de gemensamma ambitioner som finns bland aktörerna för regionen.

Beroende på vilken fas som utvecklingsarbetet befinner sig i kommer aktörerna komma olika långt i samhandlingstrappan och kapacitetsuppbyggnaden av det regionala utvecklingsarbetet. Givetvis kan aktörer beroende på frågans art befinna sig på olika steg i samhandlingstrappan oavsett om regionen totalt sett kan anses befinna sig i en latent- eller i en mogen fas. Aktörer behöver således inte endast samtala i den latent fasen och samhandla i mognadsfasen. Däremot kan man anta att aktörer i en region vars utvecklingsarbete befinner sig i latent fas kommer behöva längre tid för varje fråga att röra sig upp i samhandlingstrappan än aktörer som befinner sig i mognadsfasen.

4. ÖMS-projekt i urval

4.1 SAMMANFATTNING

För strukturfondsperioden 2014–2020 har 13 projekt, samt eventuella förstudier till dessa benämnts som flaggskeppsprojekt inom ÖMS strukturfondsarbete. Dessa projekt har också varit föremål för vår undersökning av potentiella mervärden inom ramen för utvärderingen. Åtta projekt är finansierade genom Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och fem projekt finansieras genom Europeiska socialfonden (ESF). Projekten involverar aktörer i en till fem län i ÖMS med potential att nå storregional spridning inom hela ÖMS.

Projektet skiljer sig åt i storlek och tematik, med fokus på allt från innovation och tillväxt till integration och insatser för utrikesfödda på arbetsmarknaden och kompetensförsörjning. Projektägare inkluderar olika sektoriella myndigheter, regioner och kommuner, Almi, samt science parks. Projekten inom ERUF har generellt sett bredare spridning inom ÖMS än projekten inom ESF som återfinns i högst tre län.

4.2 ETT URVAL AV ÖMS REGIONAL- OCH SOCIALFONDSPROJEKT

Under strukturfondsperioden 2014–2020 har 86 respektive 55 projekt finansierats av ERUF respektive ESF i ÖMS (exklusive finansiering genom leader). För det ÖMS-överskridande samarbetet har 13 projekt och fortsättningen av dessa bedömts som extra värdefulla, med potential för efterlevnad och tillvarotagande av resultat. Dessa 13 projekt, plus eventuella förstudier och föregångare till projekten som påbörjats under föregående programperiod ingår i vår utvärdering. Totalt utgör de 17 projektor-organisationer, 11 från ERUF och sex från ESF. I de fall förstudier eller tidigare projekt bedrivits, har fokus för mervärden lagts på projekten som senast varit aktiva, med undantag för ett⁵. Tabell 1 presenterar de flaggskeppsprojekt i ÖMS som tillika utgör projekturvalet för vår utvärdering.

Tabell 1. Flaggskeppsprojekt inom ÖMS.

ERUF i ÖMS	ESF i ÖMS
<ul style="list-style-type: none"> • ÖMSesidig Access för innovationskraft • Almi Invest Östra Mellansverige Fond II • ECS Innovative Smart Region (ÖMS Smart specialisering) • Energilösningar i världsklass • Fossilfria och effektiva transporter i ÖMS • Smart tillväxt (Tillväxtlyftet) • TransMission • Växtzon 2 (Växtzon 1) 	<ul style="list-style-type: none"> • All-in • Give and Get • Mirjam • Smart kompetens för industrin (Smart industri i ÖMS) • Stuns – Solo-Micro företag

⁵ Smart kompetens för industrin, var föregående projekt Smart industri i ÖMS har utvärderats på basis av utvärderingsrapporten.

4.3 PROJEKTEN HAR POTENTIAL FÖR ÖMS-ÖVERSKRIDANDE MERVÄRDEN

De 13 projekten i Tabell 1 bedöms av strukturfondsarbetet i ÖMS som extra värdefulla ur perspektiven:

- potential för storregional spridning inom ÖMS
- politisk vilja och likhet för projektens nytta

Vissa av flaggskeppsprojekten startade med förstudier inför nuvarande strukturfondsperiod, exempelvis Växtzon (1+2). Ett viktigt kriterium för att kunna klacificeras som flaggskeppsprojekt är att resultat från projekten har integrerats eller har god potential att integreras i ordinarie verksamhet. Ett annat viktigt kriterium är att det finns en bäring av projektet i samtliga ÖMS-län.

4.4 STOR VARIATION AV PROJEKTÄGARE, TEMATIK PÅ PROJEKTEN OCH SAMVERKANDE REGIONER

Flaggskeppsprojekten skiljer sig åt gällande teman och projektägare. Inom ERUF fokuserar projekten främst på innovation och tillväxt, men också internationalisering, smart specialisering, skapandet av utvecklingsnoder och klimatpåverkan. Inom ESF fokuserar projekten främst på integration och insatser för utrikesfödda på arbetsmarknaden och kompetensförsörjning. Bland projektägare inom ERUF återfinns regionalt utvecklingsansvariga organisationer, universitet och högskolor, länsstyrelser, Almi, samt science parks. Inom ESF återfinns regionalt utvecklingsansvariga organisationer, Almi, kommuner, samt Arbetsförmedlingen. Projektens storlek varierar mellan cirka 10 miljoner och 150 miljoner kronor inklusive medfinansiering. Samtliga ERUF projekt involverar tre eller fler ÖMS-regioner, bland ESF projekten är en-regionsprojekt vanligare.

5. Mervärden och samverkan i ÖMS

5.1 SAMMANFATTNING

Strukturfondsregionen ÖMS befann sig i föregående period inledningsvis i en fas där varje län arbetade i stuprör utan en sinsemellan slutet cirkel mellan kapacitetsbehov och -förutsättningar. Fasen kan därför ur ett processevolutionärt ÖMS-perspektiv betraktas som latent. Samtal mellan länen inleddes under åren och inför innevarande period nåddes en samsyn mellan länen gällande utvecklingen av strukturfondsregionen ÖMS. Utvecklingen övergick då i en fas som kan betecknas som framväxande i inledningen av denna programperiod. Den samsyn som rådde övergick i samverkan under slutet av innevarande period och inför kommande programperiod 2021–2027 så finns förutsättningar att gå mot samhandling och in i en processevolutionär mognadsfas.

Arbetet inom ÖMS utgår från finansieringsförutsättningar inom ERUF och ESF. Att endast utgå från gemenskapen av att vara en strukturfondsregion är något som sannolikt begränsar utvecklingsmöjligheterna, sett till de många andra bidrag som EU erbjuder.

Genomförandet av ERUF finansierade projekt under nästa programperiod bedöms i nuläget säkrare än genomförandet av ESF projekt. Orsaken ligger i den osäkerhet som finns kring Arbetsförmedlingens framtida organisering, samt den allmänna osäkerheten gällande den nationella arbetsmarknadspolitiken överlag. Arbetsförmedlingen är idag en viktig projektägare och genomförare av ESF-projekt. Det finns önskemål från informanterna om att ESF-rådet borde göra som Tillväxtverket, det vill säga ta en mer aktiv och proaktiv roll i den regionala utvecklingsdialogen.

Det finns en stark personkemi mellan representanterna i ÖMS vilket sannolikt främjar arbetet. Samtidigt finns alltid risker med organisationer som är starkt personberoende. Vi bedömer att så är fallet i ÖMS, något som stärks av att ÖMS är okänt för aktörer längre bort från de styrande- och ledande grupperna av ÖMS. ÖMS skulle vidare tjäna på om den lokala nivån och då framförallt de större städerna i högre utsträckning engagerades i ÖMS-arbetet. De större städerna bidrar både till påverkanskapacitet, resurskapacitet och mottagarkapacitet. Idag anser flera av de informanter vi pratat med att befintliga arenor där egna tidigare agendor finns mellan regionerna och kommunerna inte utgör en form som bidrar till strukturfondsregionen ÖMS möjlighet att inkludera de stora, men även de mindre, städerna.

Långsiktigheten och medvetenheten i ÖMS kan sannolikt stärkas. Övergången från ett projekttänk till ett mer processinriktat tänk styrt från politikens ambitioner med ÖMS bör vara vägledande. Processerna skulle kunna inriktas på att förankra och utveckla de styrkeområden (Energi, Smart Industri, Livsmedel och Life Science) som idag sammanflätat regionerna. Viktigt är också hur dessa identifierade styrkeområden kan förhålla sig till nya områden i kommande programperiod. Relaterat till detta krävs också en högre medvetenhet bland projektaktörerna kring deras bidrag för ÖMS utveckling. Att man samverkar ses av projektägare och projektledningar som ett mervärde för individuellt och organisatoriskt lärande, men kopplingen till den strategiska utvecklingen av strukturfondsregionen ÖMS är för många svår att se.

Bland samverkansaktörerna lyfts mervärden som uppstått till följd av strukturfondsarbetet inom ÖMS. De mervärden som uttrycks är framförallt länkade till påverkan, finansiering och organisatoriska

faktorer av att samarbeta. Flera informanter lyfter dock svårigheten med förankringen tillbaka till sina hemorganisationer.

5.2 FINANSIERINGEN AV INSATSER INOM ÖMS

5.2.1 Tonvikten mot två fonder begränsar möjligheterna

Både representanter för projekten och systemaktörerna återkommer till ERUF och ESF som primära finansieringskällor för den gemensamma utvecklingen inom ÖMS. Det är viktigt att komma ihåg att dessa två fonder endast är en liten del av det samlade finansieringsstöd som EU tillhandahåller både nationellt och mellan medlemsstaterna. Att begränsa resurskapaciteten till två fonder avgränsar självklart många potentiella projekt och ett möjligt mervärde av en större geografisk spridning.

Det finns samtidigt och vidare utmaningar med att bygga utveckling med projektmedel. De nya regionerna är i grunden finansiellt underbudgeterade visavi sina uppdrag men använder fonderna som ett sätt att finansiera verksamhet genom att projektifiera insatser. Långsiktigheten för insatserna blir osäker.

Dock kan en breddad finansiering från EU samtidigt begränsa den statlig styrningen av vilka områden som ska ges prioritet i den kommande strukturfondsperioden. Något som kan mildra de nationella finansieringskanalernas fragmentering av den regionala finansieringsagendan till tillfälliga och kortvariga insatser.

5.2.2 Arbetsförmedlingens omorganisering skapar oro för ledningen av framtida socialfondsprojekt

En osäkerhet som finns bland både beställare och mottagare inom ÖMS är vad som händer med Arbetsförmedlingen som har haft en viktig roll som projektägare för ESF-projekt. Här finns anledning att tidigt fundera kring hur andra aktörer, exempelvis större kommuner och samordningsförbunden i ÖMS, kan axla rollen som projektägare för ESF-projekt i ökad utsträckning. Projektägarskapet kräver allt oftare både stor organisation och finansiella resurser.

5.2.3 Myndigheternas roller i ÖMS-arbetet skiljer sig åt

De informanter vi talat med på systemnivå vittnar om skillnader mellan hur Tillväxtverket och ESF-rådet deltar i arbetet inom ÖMS. Tillväxtverket upplevs som mer proaktiv och processinriktad än ESF-rådet. Något som respondenterna bedömer bero på Tillväxtverkets tydliga näringsutvecklingsuppdrag som öppnar för att arbeta med systemaktörerna, i jämförelse med ESF-rådet som ligger under arbetsmarknadsdepartementet men med uppdrag inom allt från näringspolitik (exempelvis projekt med inriktning på näringslivsutveckling) till utbildningspolitik (exempelvis projekt inom yrkesutbildning), med fokus på individerna.

5.3 PROJEKTENS BIDRAG TILL MERVÄRDEN I ÖMS

Det finns en gemensam uppfattning bland representanter för såväl ERUF som ESF projekt att mervärdet som projekten tillskapar det storregionala perspektivet främst är stärkt samverkan mellan aktörer. Ökad kunskap om varandra och stärkt samsyn kring den gemensamma utvecklingspotentialen

inom sakområdet är också mervärden som lyfts fram. Projektledarna ser i högre utsträckning till de konkreta resultat som projektet levererar exempelvis nya lösningar för att inkludera personer som står långt från arbetsmarknaden i arbete eller ökad omställning till fossilfria resor. Projektägarna relaterar i åtminstone någon högre grad till hur projektet kan bidra till en strukturförändring i ett större storregionalt perspektiv. Dock upplevs projektrepresentanterna oavsett fond att kunskapen om varandra bör kunna stärkas för att öka förståelsen om det egna projektet relativt andra projekt i allmänhet och projektets bidrag i ett storregionalt perspektiv i synnerhet. Ett allvarligt problem som projekten också lyfter är svårigheterna med att säkra uppkomna mervärden på lång sikt. Det resoneras enligt projektaktörerna i alltför liten omfattning bland finansiärer och projektägare kring vad som händer med resultaten från projekten efter projektslut. Vilka aktörer tar resultaten vidare och på vilket sätt? Hur säkerställs varaktigheten? Tas resultaten vidare? Förs resultaten tillbaka till hemmaorganisationerna hos de parter som ingår i styr- och ägargrupperna för att utveckla organisationerna?

5.4 GENOMFÖRANDET AV UTVECKLINGSARBETET I ÖMS

5.4.1 Personkemin speglar samverkan i ÖMS

De systemaktörer vi talat med återkommer till att inom ÖMS styr- och ledningsgrupper är alla vänner med alla. Detta är positivt då öppenhet och kännedom om varandra är en fördel för innovativa och vågade nydanade utvecklingsidéer. Dock är en personbunden organisering samtidigt farlig då den lätt blir för personberoende. Utifrån samtalen med systemaktörerna och representanter för arbetsgrupper inom ÖMS samt projektaktörer kan vi konstatera att kännedomen om ÖMS snabbt avtar ju längre bort från lednings- och strukturfondsgrupperna man kommer. Sammantaget finns behov att se över hur kommunikationen om ÖMS och vad som händer inom ÖMS kan stärkas i de egna organisationerna.

5.4.2 Projekten är viktiga pusselbitar för utvecklingen men saknar helhetssyn kring sin roll i ÖMS

Samtalen med aktörer i ÖMS indikerar att ÖMS bygger på en projektorienterad logik. Risken med en sådan ansats är att den ofta är svår att följa om den inte finns inom en interventionslogik som genom projekten tydliggör hur storregionen ska röra sig från ett nuläge till ett nyläge. Ett starkt processinriktat synsätt efterfrågas av ett antal aktörer. Med det avses att processen sätts under lång tid framöver och att projekten hela tiden relateras och motiveras utifrån den processen. Viktigt för ett processinriktat storregionalt utvecklingsarbete är sannolikt stärkta forum för projekten (som är viktiga för att finansiera och operationalisera processen) där de kan samverka och byta erfarenheter. Lika viktigt är det att stödja flaggskeppsprojekten att förstå sin roll och sin del av ÖMS utveckling.

5.4.3 Flera mervärden går att se bland de deltagande systemaktörerna

Samtalen med systemaktörerna har belyst ett antal områden där mervärden kan finnas. De mervärden som lyfts flest gånger är länkade till påverkan, finansiering och organisatoriska faktorer. Mervärdena är:

- kunskap, organisatoriskt lärande av att bära stora projekt för att kunna skala upp.
- samarbete, med gemensamma projekt, samsyn och relativt lika RUS:ar för att stärka den regionala utvecklingskraften.
- finansiering, att växla upp medel och höja insatser som främjar projektorganisationens utveckling och projektets resultatuppfyllelse.
- spara pengar, att kunna bygga upp strukturer på en plats och sedan 'brygga över' till samarbetsregioner
- organisatoriskt, att fem regioner blir en röst mot departement, SKR, EU-kommissionen i förhandlingar på både internationell och nationell nivå. Det upplevs som att man 'vet vad man vill'

Vidare beskrivs mervärden i att man inte konkurrerar om samma sak, får ett helikopterperspektiv samt undviker dubbelarbete.

Viktigt att belysa är att mervärden är beroende av en samsyn på frågorna, vart man är på väg och en förmåga att samarbeta kring nyckelpunkter. Mervärden av samarbetet har setts i samtalen med de tätt arbetande grupperna inom ÖMS, och inte på organisationsnivå inom regionerna, exempelvis inom RUS-gruppen. Mervärden är inte heller något direkt mått på ett lyckat samarbete, utan något som måste få växa fram med tiden.

5.4.4 Stark samverkan mellan regioner men svagare samverkan mellan kommun och region

För att nå samhandling inom ÖMS behövs sannolikt att ÖMS bli mer än en regional företeelse än en plattform för fördelning av EU-medel. Det finns i dag flera forum där regionalt utvecklingsansvariga organisationer träffas. Den politiska styrgruppen, regiondirektörsguppen, strukturfondsgruppen presenteras i helhet eller till stora delar av representanter från de regionalt utvecklingsansvariga organisationerna. För att nå en ökad påverkanskapacitet men även mottagar- samt resurskapacitet genom att involvering av flera nivåer behövs målkonflikter hanteras. Det gäller såväl nationell nivå som kommuner där de större städerna i synnerhet kan beredas utrymmen och forum att vara en tydligare part av ÖMS-arbetet. Informanterna pekar på brist på former för att träffa de större städerna, en vilja att fånga in de mindre städerna samt att det saknas ÖMS-gemensamma målbilder och enhetliga styrkedjor.

5.4.5 Behovet att tänka längre än programperioder är viktigt

Så länge ÖMS förblir en plattform för fördelning av EU-medel kommer aktörernas ”utvecklingsmedvetenhet” i stor utsträckning riktas mot en programperiod i taget och utan att någon tar ett långsiktigt ansvar för utfallet. För att skapa långsiktighet behöver ambitionen med ÖMS ges längre perspektiv. Vilka är de långsiktiga processerna fram till 2050 för ÖMS som projekten ska bidra mot? Efterfrågan bland vissa av de aktörer vi talat med kan indikera behov av en stärkt politisk inriktning för ÖMS som storregion förankrat i respektive regionalt utvecklingsansvarig organisation.

5.5 ETT STÄRKT ÖMS ÖVER TID KRÄVER SAMORDNING AV PLANERINGSVERKTYGEN

5.5.1 Konsekvenser av ett geografiskt växande ÖMS

Det ÖMS som avhandlas i vår utvärdering hanterar strukturfondsarbetet i ÖMS (lilla-ÖMS). Därtill finns också ett ÖMS som arbetar med fysiska planeringsfrågor (stor-ÖMS). I det ÖMS återfinns även regionerna Stockholm och Gävleborg. Vissa av de aktörer vi pratat med anser att regionerna i ”stor-ÖMS” borde adjungeras till utvecklingsarbetet i ”lilla-ÖMS” för att möjliggöra ett samlat utvecklings- och fysiskt utvecklingsarbete. Andra ser bara svårigheter med en sådan lösning. Dessa menar att såväl region Gävleborg som Stockholm återfinns i andra strukturfondsområden, något som bedöms skulle försvåra arbetet. Några anser därutöver att de utmaningar och möjligheter som Stockholm som storstad har att hantera skulle riskera att undanskymma de utmaningar och möjligheter som regionerna i nuvarande lilla-ÖMS behöver arbeta med.

5.5.2 Möjligheten att gå från samverkan till samhandling

I intervjuerna är det tydligt att de flesta tänker på sin egen region först och inte har någon starkare återkoppling av ÖMS-resonemanget till den egna organisationen. Den så kallade RUS-gruppen upplever sig inte vara en del av strukturfondsregionens ÖMS-arbete. En viktig aspekt att relatera till, vilket det också görs av vissa aktörer är hur ÖMS ska förhålla sig till smart specialisering. En ÖMS-gemensam smart specialiseringsstrategi uttrycks av vissa informanter som möjligheten och det kitt som behövs för att förena ÖMS-regionernas olika RUS. Avsaknaden av en fysisk dimension i utvecklingsresonemanget är utmanande för ÖMS i ett funktionellt perspektiv. För att nå samhandling krävs en än tydligare färdplan framåt och en stärkt kommunikation och mottaglighet för denna bland såväl regionalt utvecklingsansvariga som övriga agendasättande aktörer.

6. Scenarier och möjliga förstudier – slutsatser och rekommendationer

6.1 SAMMANFATTNING

Det gemensamma utvecklingsarbetet inom ÖMS präglas av en positiv anda som stärkts under strukturfondsperioden 2014–2020. Vi bedömer att aktörer som regionalt utvecklingsansvariga organisationer, strukturfondspartnerskapet och förvaltande myndigheter i allt högre utsträckning börjar se sig mer som en del av det storregionala systemet. Inom- och mellanregionalt lärande mellan insatser har ökat möjligheterna till nya processer som ger strukturförändring. ÖMS är på väg in i en mognadsfas med samhandling där aktörerna utifrån sina förutsättningar i det dagliga arbetet kan bidra till de gemensamma ambitioner som finns bland aktörerna.

Vår utvärdering visar att de finns två övergripande scenarier som kan påverka arbetet inom ÖMS och som aktörerna i ÖMS bör beakta i den fortsatta utvecklingsresan.

- utvecklingsarbetets finansiella förutsättningar och
- processer som bygger och förtydligar målbilden gällande ÖMS

De två scenarierna motiveras utifrån den problematisering av mervärden och samverkan som ges från vår dialog med politiker, ÖMS-ledningsgrupp, strukturfondsgruppen i ÖMS, tjänstemän vid regionalt utvecklingsansvariga organisationer inom ÖMS, förvaltande myndigheter och företrädare för projekt.

Utmaningarna och behov som återkommer i dialogen med bäring mot scenarierna är:

- Samverkan är stark mellan företrädare för regionalt utvecklingsansvariga organisationer men svagare mellan regional- och lokal nivå. De regionalt utvecklingsansvariga menar att kommunerna och de stora städerna behöver involveras för att kunna sträva mot en gemensam målbild.
- Alternativ samverkan/samklang för framtiden även om en gemensam RUS inte är aktuell i nuläget kan vara smart specialisering.
- Svag återkoppling från ÖMS-samarbetet till hemmaorganisationerna.
- För mycket projekt- och för lite processtänk begränsar samverkans långsiktighet.
- Politiken behöver stärka sin förmåga att hantera tre storregionala arenor (ÖMS, ÖMS2050 och Mälardalsrådet). Finna en symbios snarare än att göra åtskillnad. Lyfta gemensamma målbilder.
- Möjligheterna begränsas av en snäv syn på finansieringsförutsättningarna.
- Parallella spår för det allmänna utvecklingsperspektivet och det infrastrukturella utvecklingsperspektivet försvårar byggandet av ÖMS. Det saknas nationella krav i uppdrag till regionerna, om att koppla ihop fysisk planering med regionala strategier – undantaget Stockholm, Skåne och Västra Götaland. Däremot indirekt så omfattas alla fem ÖMS län av ÖMS2050 arbetet som är Stockholms fysiska/infrastrukturella och regionala strategi.

I nedanstående avsnitt ges en beskrivning av de utmaningar och behov som framkommer från intervjuerna samt de scenarionalternativ dessa ger upphov till.

6.2 ÖMS BIDRAG TILL MERVÄRDEN OCH SAMVERKAN HAR VARIT POSITIV...

För att kunna svara på de övergripande utvärderingsfrågorna och tyda utvecklingen har vi tolkat den modell över det evolutionära marknadsperspektivet, här som evolutionärt processperspektiv för ÖMS strukturfondsarbete som ges av det analytiska ramverket.⁶ Samhandlingstrappan är beaktad. Ju längre upp i faserna och desto högre upp i trappan regionerna befinner sig desto högre är också deras samlade kapacitet avseende exempelvis beställning och mottagande. Den latenta fasen påbörjas 2007. Samtal inleddes under perioden och övergick till planering och samsyn inför innevarande programperiod. Framväxten har huvudsakligen skett under innevarande period där aktörerna gått från samverkan till samhandling. Mognadsfasen är precis i sin linda, samhandling sker och kantas av möjliga scenarier för ytterligare trappsteg i kommande period 2021–2027.

Tolkningen av modellen ger en kompletterande bild över när och hur utveckling skett och hjälper oss att förstå svaren på utvärderingsfrågorna som vi har undersökt. Det vill säga:

- Har ÖMS-övergripande satsningar medfört ”mervärden” / ”nyttor” för beviljade projekt som kommit utpekade målgrupper och sakområden till del och som inte hade varit möjliga att nå utan en ÖMS ansats?
- Har det ÖMS-gemensamma samarbetet inneburit att nya typer av regionala utvecklingsprojekt kunnat riggas och sjösättas? Vilka konsekvenser har denna modell fått för regionalt utvecklingsansvariga själva?

---

⁶ Avnimelech, G., & Schwartz, D.,(2009). Structural changes in mature Venture Capital industry: Evidence from Israel. Publicerad i Innovation: Management, Policy & Practice, vol. 11, utg. 1.

Bedömning av genomförande och utfall av strukturfondsarbetet i Östra Mellansverige

Tabell 2 – Prozessevolutionär förändring och utveckling av ÖMS strukturfondsarbete, Baserad på Annimelech et al.s (2010) modell. RUA = Regionalt utvecklingsansvariga.

Grundförutsättningar	Faser i strukturutvecklingen	Samverkansnivå	Processaktörer		Utfall
Ambition att komma till samtalen		Samtal	RUA	Projektägare	Systemnivå
Staten tvingade fem regioner samman (mot egen vilja).			Ser till sin egen region	Projektledare sig själv närmast. Otydligt ägarskap i styrgrupperna. Ser sig inte som en pusselbit.	Strukturfondspartnerskapet styr genom konkurrens mellan insatser. Därmed blir logiken att få projekt bidrar till strukturförändring i den kontext projektet verkar.
NUTS-2 och EU-finansiering			Projekt som går i linje med RUS	Finansieringen ses som kassatillskott	
			Finansiärer	Övriga agendasättare	Projektnivå
			Ensidig bedömning utifrån statiska mål och satta indikatorer vilka inte alltid speglar bakomliggande avsikter med programmet eller de RUS:ar som legat till grund för programmet.	Ointresse för genomförandet	Stor projektkyrkogård
Regional kapitalbas/medfinansiering	Latent	Många liknande projekt inom de olika ÖMS-länen		Inget bidrag till strukturförändring	

STEG I SAMHANDLINGSTRAPPAN

Bedömning av genomförande och utfall av strukturfondsarbetet i Östra Mellansverige

			RUA	Projektägare	Systemnivå	
Kontaktytor	Framväxt	Samsyn	Samsyn om vad som gynnar ÖMS-regionen	Ökat engagemang. Ser sig som en pusselbit	Regionbildningar startas ÖMS-samtal inleds	
Politisk vilja att ingå i ett öms sammanhang			Trycker på för att stimulera regionöverspännande projekt	Större aktivitet av universitet. Finansieringen ses som möjliggörare till förändring	Städernas närvaro är begränsad	
			Finansiärer	Övriga agendasättare	Projektnivå	
			Försök till fonsdamordning	Ökat intresse i genomförandet av projekt	Experimenterande leder till lärande	
			Söker differentiering och positionering från andra NUTS2-områden	Nya arbetssätt – regionerna kommer på plats	Visst bidrag mot strukturförändring	
			STEG I SAMHANDLINGSTRAPPAN			
			RUA	Projektägare	Systemnivå	
Samordnade funktioner			ÖMS ger kraft åt eget och gemensamt arbete	Professionalisering, personberoendet minskar i projektorganisationerna	Inom och mellanregionalt lärande bidrar till möjlig strukturförändring ÖMS-samverkan finns på plats	
			Finansiärer	Övriga agendasättare	Projektnivå	
			Ser sig mer som en del i det regionala ekosystemet	Tänker regionalt, agerar lokalt	Projektpartners för hem och synliggör lärande från projektet till och in i sina organisationer	

Bedömning av genomförande och utfall av strukturfondsarbetet i Östra Mellansverige

Vilja att ingå i ett storregionalt sammanhang	Mognad	Samverkan	Beviljar medel till ÖMS styrkeområden		Strukturförändrande fokus hos större projekt
			KOMMANDE STEG I SAMHANDLINGSTRAPPAN		
			RUA	Projektägare	Systemnivå
			Finansiärer	Övriga agendasättare	Projektnivå

6.3 ... MEN FORTSATT UTVECKLING KRÄVS INOM FLERA OMRÅDEN

6.3.1 Finansieringen

Vad det avser finansieringen känner vi oro över att ÖMS enligt oss i alltför hög utsträckning bygger sin utveckling på i huvudsak endast två fonder. ERUF och ESF. Fondernas ses som stuprör och som inte uppmuntrar till strukturförändring utan att en fondsamverkan kommer till stånd. Vi bedömer också att det saknas en tydlig samordning mellan programmen? Ovissheten i samordningen mellan fonderna uppmuntrar inte potentiella ÖMS-övergripande projektidéer. Vi bedömer också att finansieringen inte endast bör ske utifrån ESI-fonderna utan också utifrån andra nationella och EU-finansierade verktyg. Arbetet i ÖMS med smart specialisering är i sammanhanget intressant. Dels för att smart specialisering redan idag har förankrade tematiska områden representerade inom ÖMS. Dels för att smart specialisering i kommande EU-budget period kan antas bli ett horisontellt verktyg i arbetet att stärka synergier mellan finansieringskällor inom EU.

Gällande framtida ESF-projekt finns i all väsentlighet en fortsatt oro kring Arbetsförmedlingens fortsatta roll och hur en omorganisering kan påverka myndighetens roll som projektägare och projektaktör. Hur kommer arbetsförmedlingen se på sitt mandat och ägande i samordningsförbunden? Kommer arbetsförmedlingen kunna leverera in underlag i form av deltagare till socialfondsfinansierade projekt? Hur kommer rapportering ske till EU om inte arbetsförmedlingen kan följa upp på deltagarna i socialfondsfinansierade projekt? Ovissheten runt vilken roll Arbetsförmedlingen kommer att spela ställer nya krav på projektorganisationerna inför nästa programperiod. Högre professionalisering av projektledning och ökade möjligheter att utnyttja befintliga organisationsstrukturer för att administrera och hålla kassa.

Givet sina nationella uppdrag så styrs de förvaltande myndigheterna olika och deras genomförandeorganisationer har ingen eller bristfällig fondsamverkan som stimulerar den regionala nivån. Den regionala agendan upplevs av informanterna som lägre hos ESF-rådet som förvaltar den europeiska socialfonden än hos Tillväxtverket som förvaltar den europeiska regionalfonden. En förbättrad samordning är önskvärd.

6.3.2 Genomförandeorganisationen

Det starka personberoendet inom ÖMS behöver ses över. Vi upplever att det vore en fördel om ÖMS drevs utifrån ett starkare organisatoriskt mandat än som nu ett personbundet. Risken med en organisation som är personbunden är att sårbarheten blir högre än om kunskapen finns inom organisationen som sådan. Det är vanligtvis också enklare att vid organisatoriska mandat etablera kommunikativa system som når hela organisationen gällande det arbete som sker i det här fallet ÖMS. Vi anser också det finns behov av att kommunerna och framförallt de större städerna oftare kan axla projektägarrollen utifrån ett ÖMS-perspektiv. Kommunerna finns representerade i Mälardalsrådet men saknar plattform för att bli en del av strukturfondsregionen ÖMS. Vi anser vidare att det krävs, för att säkerställa ett processrelaterat arbetssätt, forum för projekten att samverka och byta erfarenheter utifrån. Viktigt är också att ändra aktörernas ”utvecklingsmedvetenhet” så att de inte endast riktar sig mot enbart en programperiod i taget. För att skapa långsiktighet behöver ambitionen med strukturfondsregionen ÖMS ge längre perspektiv. Vilka är de långsiktiga processerna fram till 2050 för ÖMS som projekten ska bidra mot?

6.3.3 Ett stärkt ÖMS över tid kräver samordning av planeringsverktygen

För att möjliggöra samhandling krävs en starkare koppling mellan det regionala utvecklingsarbetet och det storregionala utvecklingsarbetet. Det finns en rad olika verktyg och styrmedel. Vi upplever det som kritiskt att RUS-arbetet i de olika regionerna genomförs så pass fristående från ÖMS-arbetet. RUS är det verktyg som tar minst hänsyn till vad som finns utanför regiongränser som skulle kunna vara den enskilda eller samtliga ÖMS-regioner till gagn. RUS utifrån ett storregionalt perspektiv blir ett verktyg som inte stimulerar till samverkan över gränserna till förmån för de styrkeområden som kan delas mellan två regioner inom ÖMS eller mellan ÖMS-regioner och andra angränsande geografier. Likaså är vår bedömning att det på sikt bör finnas en starkare koppling mellan ”stora-ÖMS” och ”lilla-ÖMS” för att sammankoppla den fysiska planeringen med den mer generella utvecklingsplaneringen. Vår bedömning är också att kunskap om ÖMS måste tillsäkras bakåt, hem till organisationerna.

6.4 SCENARIER ATT BEAKTA FRAMÖVER – NÄR MARKNADEN ÖVERGÅR TILL ATT BLI MOGEN, VILKA FÖRSTUDIER BEHÖVS?

6.4.1 Utvecklingsarbetet finansiella förutsättningar

Förutsatt att det blir ändrade nivåer avseende medfinansiering inom ERUF så ställs högre krav på projektägare. Detta scenario kräver organisationer med likviditet och kapacitet att bära administrativa funktioner för att klara att äga projekt. En ökad professionalisering behöver komma till. Avseende ESF så är det inte de finansiella förutsättningarna som upplevs som svårigheten för informanterna utan snarare hur man ska hantera Arbetsförmedlingen och det tapp det kommer att ge i termer av deltagare i projekt som också är uppföljningsbara. Oavsett strukturfond så bedömer vi att förstudier bör göras i syfte att identifiera vilka förutsättningar som krävs för att kunna driva ÖMS-övergripande projekt. Även förstudier för att identifiera potentiella projektorganisationer som organisatoriskt (ägarskap, mandat, ledning) och finansiellt har möjligheten driva ÖMS-överskridande projekt är önskvärda.

6.4.2 Processer som bygger och förtydligar ÖMS

I den första delen i detta scenario så återfinns det som har att göra med ÖMS fyra utmaningsområden, för inriktning mot smart specialisering. En ÖMS-gemensam smart specialiseringsstrategi. Ett interregionalt kitt som samspelar med ÖMS-regionernas olika RUS och som kan leda till en gemensam transformation av näringar och processer. Utmaningsområdena är en enande faktor för alla fem länen i ÖMS och det lyfts av politiken. Hur kan RUS-underlag, externa och interna rapporter över styrkepositions-, industri- och kompetensutvecklingsanalyser på bästa sätt ligga till grund för förstudier för att utveckla de identifierade inomregionala gemensamma utmaningsområdena:

- Energi
- Smart Industri
- Livsmedel
- Life Science

I förstudierna bedömer vi att det är väsentligt att kontrollera för på vilka sätt som projekten kan byggas utifrån en processororienterad ansats med tydlig bäring mot hållbarhet och flerlänsperspektiv i fokus. Viktigt att förstudierna tar utgångspunkt i att kartlägga näringslivets behov inom de fyra områdena

och att förstudierna sonderar möjlighet till hur framtida projekt inom områdena kan överleva efter projektets slut.

En annan del rör de större städerna och deras delaktighet i de ÖMS-regionala processerna. Behovet som uttrycks från informanterna är att strukturfondsregionen ÖMS skulle tjäna på om den lokala nivån och då framförallt de större städerna i högre utsträckning lyckades engageras i strukturfondsregionens arbete. Vi bedömer att de regionala aktörerna (efterfrågesidan) är tydlig i vad de önskar från den lokala nivån. Den inbyggda svårigheten för städerna att arbeta med ett regionalt perspektiv då det kommunala arbetet leds av en annan administrativ agenda försvårar. De större städernas möjligheter att agera i linje med strukturfondsregionens målsättningar utifrån en utbudssida för att kunna äga och driva ÖMS-överskridande projekt och processer kräver ändrade beslutsvägar och viljor. Denna utvärdering har beaktat efterfrågesidan varför vi bedömer att en förstudie om utbudssidan är nödvändig för att undersöka vad som kan göras för att identifiera brister och påverkansmöjligheter för att kommunerna ska kunna agera i linje med strukturfondsregionen ÖMS målsättningar.

Det finns även andra geografiska perspektiv som kan ha bäring på eventuella förstudier. Ska och kan den fysiska planeringen sammankopplas med den generella utvecklingsplaneringen? Hur kan samverkan utvecklas mellan strukturfondsregionen ÖMS och Stockholm samt Gävleborg för att gynna det storregionala perspektivet. Vi bedömer att det är relevant att titta på vilket sätt närliggande geografier ska eller bör vara en del av ÖMS utvecklingsarbete.

Bilaga 1. Metod

Empirin är hämtad från en kombination av dokumentstudier, workshops och intervjuer med projekt- och systemaktörer inom ÖMS strukturfondsarbete samt observationer och deltagande vid workshops och möten tillsammans med system och projektaktörer. Denna bilaga följer som nedan:

1. Metodval
  - a. Analys- och utvärderingsfrågor
2. Dokumentanalys
3. Workshops
  - a. Workshop mervärden 29 augusti
  - b. Workshop samverkan 6 september
  - c. Workshop samverkan 16 oktober
4. Intervjuer
  - a. Intervjuer mervärden
  - b. Intervjuer samverkan
  - c. Intervjuer nya programskrivningen
5. Observationer
  - a. Workshop om sociala innovationer i ÖMS

METODVAL

I framtagandet av rapporten har vi använt en summativ och en formativ analys. Detta för att gemensamt besvara de analys- och utvärderingsfrågor satta vid studiens start (se nedan).

I den summativa delen av informationsinhämtandet har vi fokuserat på dokumentanalys där vi tagit del av dokumentation av ÖMS-regionernas samarbeten under strukturfondsperioden 2014–2020, samt semistrukturerade intervjuer med projekt och systemaktörer.

I den formativa delen har vi på även där fokuserat på både dokumentanalys och semistrukturerade intervjuer med system och projektaktörer. Den formativa analysen har varit viktig. Detta har gjorts för att se var ÖMS-regionens samarbeten och mervärden av dessa samarbeten kan komma att ha störst relevans. Bland annat har vi gjort en analys av framtidens socialfonds- och regionala utvecklingsprogram med fokus på 2021-2027.

Analys- och utvärderingsfrågor

Analys- och utvärderingsarbetet har utgått ifrån följande frågor:

- Hur har det ÖMS-gemensamma arbetet på projektnivå och mellan parterna på regional nivån fallit ut under 2014–2020?
- Vilka strukturella förändringar har enligt parterna skett inom ÖMS på olika beslutsnivåer?
- I vilken utsträckning bedöms de strukturella förändringarna vara styrkor/svagheter respektive möjligheter/risker?
- Vilka möjliga ÖMS gemensamma satsningar kan antas möta upp aktuella och kommande samhällsutmaningar?

- Hur kan de tre parterna (regionalt utvecklingsansvariga, förvaltande myndighet samt partnerskapet) öka förmågan lokalt och regionalt att driva lokala och regionala utvecklingsprocesser under 2020–2027 inom ÖMS-strukturfondsgeografi?
- Vilka insatsområden är lämpade att driva på ÖMS-nivå som tar tillvara och stärker uttryckta ”mervärden” och ”nyttor”?
- Vilka förstudier kan fungera överbryggande mellan programperioderna?
- Vilka målbilder bör finnas för ÖMS strukturfondsarbete fram till 2027 utifrån insatsområdena?
- Hur bör en fortsatt samverkan riggas och designas på ÖMS nivå för att bäst möta uttryckta samhällsutmaningar utifrån föreslagna insatsområden, givet regionernas RUS:ar och föreslagna tematiska områdena inom sammanhållningspolitiken för 2021–2027.

DOKUMENTANALYS

En summativ analys gjordes för kartläggning av mervärden och samverkan. Dokument som analyserats inkluderar projektbeslut, avrapporteringar, slutrapporteringar och följeforskning.

WORKSHOPS

Studien inleds med en serie workshop tillsammans med projekt och systemaktörer för att skapa en definition av mervärden och samverkan i det ingående aktörsnätverket. Totalt 3 workshops som hölls inom ramen för utvärderingen. Det totala antalet medverkande på workshoparna var 24 aktörer direkt eller indirekt involverade i ÖMS strukturfondsarbete genom att vara projektaktörer (9 st) eller systemaktörer (15 st). Systemaktörerna var från antingen ledningsgruppen eller strukturfondsgruppen.

Workshop om mervärden med projektaktörer

Vi har valt att inhämta information primärt från projekten via det seminarium som vi höll den 29 augusti 2019 i Stockholm för projektaktörer. Workshopen om mervärden för projekten var därför mer djupgående och explorativ. Det gav också projektägarna och projektledarna för de olika projekten ett tillfälle att mötas och samtala om likheter och svårigheter. Samtliga projektaktörer som valts ut inom ramen för ÖMS strukturfondsarbetet som flaggskeppsprojekt var inbjudna. De projekt som benämns som flaggskeppsprojekt är ses av ÖMS strukturfondsarbete som särskilt värdefulla, med potential för efterlevnad och tillvarotagande av resultat. De som inte kunde delta intervjuades via telefon (se Kompletterande intervjuer om mervärde).

Frågor i fokus under workshopen var:

- vad kännetecknar ett mervärde?
- vad påverkar ett mervärdes varaktighet?
- hur kan mervärden som uppstår i ett projekt få större regional spridning?
- vad får mervärden i termer av ökade inomregionala och gränsregionala samarbeten egentligen kosta i tid och pengar?

Workshop mervärden och samverkan 29 augusti 2019			
Namn	Projekt	Organisation	Roll
Fia Mårdfelt	Växtzon 2	Västerås Science Park	Projektledare
Jenny Nordkvist	ACCESS	Uppsala Universitet	Projektägare
Anette Stache Persson	ACCESS	Uppsala Universitet	Projektledare
Henrik Dahlström	Tillväxtlyftet/Smart tillväxt	Almi Östergötland	Projektägare

Jenny Engerfelt	ALMI Invest	Almi Östra Mellansverige	Projektägare och projektledare
Erik Bjurström	TransMission	Mälardalens Högskola	Följeforskare
Svante Sundquist	TransMission	Mälardalen Industrial Technology Center	Projektledare
Adriana Skaba	Fossilfria och effektiva transporter i ÖMS	Länsstyrelsen Västmanland	Projektledare
Sara Haffling	Stuns – Solo-Micro företag	Almi Västmanland	Projektledare

Vid tillfället deltog 9 aktörer från 7 olika projekt inom ÖMS. Projekten fick möjlighet att diskutera sinsemellan på frågorna och de uppleva mervärden från sina respektive projekt av att vara del av ÖMS-regionen.

Workshop om samverkan med systemaktörer

Workshopen om samverkan hölls vid två separata tillfällen och tog fasta på värden av samverkan mellan systemaktörer. Tillfället den 6 september 2019 hölls för ledningsgruppen och strukturfondsgruppen och ett ytterligare tillfälle, den 16 oktober för strukturfondsgruppen. Aktörer som inte kunde närvara vid workshopen den 16 oktober intervjuades via telefon (se Intervjuer om samverkan som fördjupning och komplement).

Frågor i fokus under workshopen var:

- vad kännetecknar samverkan?
- vad påverkar samverkans varaktighet?
- hur kan vår samverkan innefatta fler?
- vad är priset för samverkan – är alla villiga att betala?

Workshop mervärden och samverkan 6 september 2019			
Namn	ÖMS strukturfondsamarbete grupp	Organisation	Roll
Petter Arneback	Ledningsgruppen	Region Örebro Län	
Andreas Capilla	Ledningsgruppen	Region Östergötland	
Maria Linder	Ledningsgruppen	Region Västmanland	
Tomas Stavbom	Ledningsgruppen	Region Uppsala	
Kenneth Hagström	Ledningsgruppen	Region Sörmland	
Magnus Stridh	Ledningsgruppen	ESF-rådet	Förvaltande myndighet
Per Persson	Ledningsgruppen	Tillväxtverket	Förvaltande myndighet
Anna Olofsson	Ledningsgruppen	Länsstyrelsen	
Catharina Frandberg	Strukturfondsgruppen	Region Sörmland	
Andrew Metcalfe	Strukturfondsgruppen	Region Uppsala	
Mikael Nilsson Hjort	Strukturfondsgruppen	Region Västmanland	
Lotten Carlsson	Strukturfondsgruppen	Region Östergötland	
Eva Getzman	Strukturfondsgruppen	Region Örebro Län	
Workshop mervärden och samverkan 16 oktober 2019			
Namn	ÖMS strukturfondsamarbete grupp	Organisation	Roll
Catharina Frandberg	Strukturfondsgruppen	Region Sörmland	

Mikael Nilsson Hjort	Strukturfondsgruppen	Region Västmanland	
Lotten Carlsson	Strukturfondsgruppen	Region Östergötland	
Jimmy Herrdin	Strukturfondsgruppen	ESF-rådet	Förvaltande myndighet
Isabelle Canderskog	Strukturfondsgruppen	Tillväxtverket	Förvaltande myndighet

Vid det första tillfället, den 6 september deltog 13 aktörer. Vid det andra tillfället, den 16 oktober, deltog 5 aktörer, vissa aktörer (från strukturfondsgruppen) deltog vid båda tillfällena. Aktörerna fick möjlighet att diskutera sinsemellan på frågorna och upplevelsen av samverkan inom ÖMS-regionen med fokus på strukturfondsarbetet.

INTERVJUER

Intervjuer genomfördes med 27 unika aktörer, 5 för mervärden och 22 för samverkan inom ÖMS. Intervjuerna inom mervärde genomfördes med projektaktörer som ej kunde närvara vid workshoptillfället den 29 augusti. Intervjuerna inom samverkan gjordes med aktörer ur politiska styrgruppen, ledningsgruppen och RUS arbetsgrupp, samt med de aktörer ut strukturfondsgruppen som ej kunnat närvara vid workshoptillfället den 16 oktober. Ytterligare intervjuer inom samverkan och ett framåtblickande perspektiv gjordes med förvaltande myndigheter för socialfonden och regionala utvecklingsfonden på nationell nivå. Intervjuguiden togs fram efter de övergripande analys- och utvärderingsfrågorna. Samtliga intervjuer som hölls var semi-strukturerades och genomfördes via telefon.

Intervjuer mervärden med projektaktörer

Totalt 5 intervjuer gjordes inom mervärden för projekten som ett komplement för de som inte kunde närvara vid workshopen. Intervjuerna om mervärde riktade sig mot projektaktörerna. Intervjuerna inom mervärde med projektörer tog fasta på:

- Hur kan mervärdet konkretiseras? Är mervärden främst finansiella mervärden, kunskapsskapande mervärden, kompletterande mervärden till den egna verksamheten, nätverkskapande mervärden eller annat?
- Hur bedöms mervärdets varaktighet?
- Vilken är mervärdets räckvidd; organisationen, kommunen, närliggande kommuner, regionen, närliggande regionen, hela öms?
- Har det förväntade mervärdet påverkat organiseringen av projektet? Märks det i så fall i projektets syfte, målsättning och arbetssätt?
- På vilka sätt har öms-övergripande satsningar medfört mervärden för projekten som kommit utpekade målgrupper och sakområden till del och som inte hade varit möjliga att nå utan en ÖMS ansats?

De semistrukturerade intervjuerna genomfördes via telefon.

Projektaktörer mervärden			
Namn	Projekt	Organisation	Roll
Mikael Nilsson Hjorth	ECS Innovative Smart Region	Region Västmanland	
Fredrik Wallin	Energilösningar i världsklass	Mälardalens högskola	
Patrik Vikström	Give and Get	Arbetsförmedlingen	
Jeanette Olsson	All-In	Hällefors kommun	
Reza Majlesi	Mirjam	Arbetsförmedlingen	

Intervjuer samverkan med systemaktörer

Intervjuerna inom samverkan med systemaktörer gjordes med tjänstemän och ledarmöten inom öms, samt RUS-ansvariga inom samtliga ÖMS-regioner. Det totala antalet samverkansintervjuer uppgick till 18 aktörer. Vissa av systemaktörerna har både intervjuats och deltagit vid workshops, detta gällde främst för ledningsgruppen (8 st). De har intervjuats för att få en bredare förståelse för samverkan ur deras position både inom ledningsgruppen i relation till deras hemorganisationer. Samverkansintervjuer hölls också med aktörer inom den politiska styrgruppen (2 st) och RUS gruppen (5 st). Intervjuer om samverkan gjordes också som ett komplement med personer ur strukturfondsgruppen som inte kunde närvara vid workshopen (3 st).

Intervjuerna tog fasta på:

- Vad har samverkan syftat till och vad har samverkan bidragit med?
- På vilket sätt är formerna för samverkan ändamålsenliga mot strukturfondsprogrammet?
- Finns samsyn mellan parterna och har man kunnat samarbeta i de frågor som man äger tillsammans?
- Har samarbetat inneburit en gemensam användning av kompetenser och resurser? Och vad har detta inneburit?
- Har nya typer av initiativ/samhällsutmaningar kunnat tas genom att samverka?
- Har ÖMS-övergripande satsningar medfört ”mervärden” som utvecklats över tid?
- Hur har samarbetet mellan parterna (RUA, förvaltande myndigheter och SFP) och beslutsnivåerna (kommuner/lokalt, RUA, förvaltande myndigheter/näringsdepartementet) utvecklats över tid?

De semistrukturerade intervjuerna genomfördes via telefon.

Systemaktörer samverkan			
Namn	ÖMS strukturfondsarbete grupp	Organisation	Roll
Petter Arneback	Ledningsgruppen	Region Örebro Län	
Andreas Capilla	Ledningsgruppen	Region Östergötland	
Maria Linder	Ledningsgruppen	Region Västmanland	
Tomas Stavbom	Ledningsgruppen	Region Uppsala	
Kenneth Hagström	Ledningsgruppen	Region Sörmland	
Magnus Stridh	Ledningsgruppen	ESF-rådet	Förvaltande myndighet
Per Persson	Ledningsgruppen	Tillväxtverket	Förvaltande myndighet
Anna Olofsson	Ledningsgruppen	Länsstyrelsen	
Andrew Metcalfe	Strukturfondsgruppen	Region Uppsala	
Malin Thunborg	Strukturfondsgruppen	Region Östergötland	
Thomas Börjesson	Strukturfondsgruppen	Länsstyrelsen	
Katarina Viberg Hedman	RUS Arbetsgrupp	Region Örebro Län	
Richard Widén	RUS Arbetsgrupp	Region Östergötland	
Ann-Britt Nordahl	RUS Arbetsgrupp	Region Sörmland	
Henrik Andreasson	RUS Arbetsgrupp	Region Uppsala	
Simon Bölling	RUS Arbetsgrupp	Region Västmanland	
Irene Lejegren	Politiska Styrgruppen	Region Örebro Län	

Monica Johansson	Politiska Styrgruppen	Region Sörmland	
-------------------------	-----------------------	-----------------	--

Intervjuer samverkan med programskrivande aktörer och framåtblickande perspektiv

Intervjuer gjordes med de förvaltande myndigheterna för socialfonden och regionala utvecklingsfonden nationellt (2 st). Intervjuer gjordes även med våra kontaktpersoner för uppdraget inom ÖMS, för att få en fördjupad förståelse för ÖMS strukturfondsarbets historik, samt i vilken riktning strukturfondsprogrammen väntades ta inför nästkommande period. Dessa (2) personer är även ansvariga koordinatörer för ÖMS strukturfondsarbets programskrivning 2021-2027.

Systemaktörer programmen 2021-2027			
Namn	ÖMS strukturfond-samarbete grupp	Organisation	Roll
Jonas Örtqvist	-	Tillväxtverket	
Mats Andersson	-	ESF-rådet	
Catharina Frändberg	Strukturfondsgruppen	Region Sörmland	
Per Holmström	-	Region Örebro län	

OBSERVATIONER

Utöver workshops som anordnats av Oxford Research medverkande vi vid ÖMS strukturfondsarbets aktiviteter.

Workshop för sociala utmaningar och innovationer

Den 24e september hölls en workshop i för sociala utmaningar och innovationer i Katrineholm. Till de inbjudna räknades de tolv Samordningsförbunden i ÖMS, tidigare länsprojektledare från projektet ”#jagmed”, partnerskapet för sociala innovationer i Örebro, regionalt utvecklingsansvariga i ÖMS, representant från strukturfondspartnerskapet, ESF-rådet, Tillväxtverket samt Oxford Research i egenskap av konsult för utvärdering av ÖMS strukturfondsarbete.

Motivationen för workshopen var att samlas kring de utmaningar och lösningar som finns för att fler personer ska nå arbete och egen försörjning, ökad hälsa och demokratisk delaktighet samt att vidareutveckla och bredda samarbetet. Arrangörerna bakom dagen var samordningsförbunden i ÖMS och Partnerskapet för sociala innovationer. Processledare var Per Holmström, koordinator för ÖMS strukturfonder.

Syfte med fokus på socialfondens bidrag i ÖMS:

1. Uttrycka mervärden: finns skärningspunkter där våra uppdrag och initiativen kan förstärka varandra på storregional nivå.
2. Skapa kraftsamling: peka ut områden i våra uppdrag får vi vill agera tillsammans; några/ fler/ alla
3. Samlas kring en agenda: prioritera frågor, skapa arbetsgrupper, sätta upp en preliminär tidsplan för konkreta aktiviteter.

Aktiviteterna inkluderade: introduktion och presentation av deltagande organisationer, presentation av case, uppdatering från Tillväxtverket och ESF-rådet om utlysningar och planering för kommande period, samt scenario-building och workshop för mål för framtida samverkan inom ESF-projekten i ÖMS.

Utfall av dagen: Aktiviteterna skulle leda till: mervärdesutbyte, kraftsamling samt att parterna samlades kringen agenda och satte riktning och planer framåt. Vår utvärdering av dagen kunde konkludera att:

- parterna träffades
- utveckling av idéer skedde inom varje enskild grupp
- det finns en bestämd återträff i februari för att mötas mellan grupperna.

Mognadsmässigt tros inte strukturfondspartnerskapet och samordningsförbunden vara redo att samtala över gränserna. Diskussionen under dagen har främst lett fram till en kristallisering inom grupperna. Det verkar finnas ett behov för en samordningsansvarig i och/eller mellan regionerna. Ett nytt datum för sammanträde med fokus på utbyte mellan grupperna föreslås i feburari 2020.

Bilaga 2. Östra Mellansveriges flaggskeppsprojekt

EUROPEISKA REGIONALFONDEN

ÖMSesidig Access för innovationskraft

Period: 2016–2019

Projektet syftar till att stärka innovationskapaciteten och därmed tillväxt i hela ÖMS-regionen och samarbetet mellan akademi, näringsliv och samhälle samt att öka samarbete mellan lärosätena i regionen. Ett samarbete mellan Linköpings universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet, finansierat av ERUF.

Finansiering				projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Uppsala Universitet	Uppsala, Örebro, Östergötland
Summa (SEK)	19 561 499	19 771 501	39 333 000		
Procent	49,73%	50,27%	100%		

Almi Invest Östra Mellansverige Fond II

Period: 2015–2021

Projektets syfte är att bidra till långsiktigt ökad tillväxt och i ÖMS-regionen. Detta ska göras genom att investera i och därmed främja utvecklingen av konkurrenskraftiga SME. Medfinansierar finns bland samtliga regioner eller länsstyrelser i ÖMS-regionerna, samt Almi och Tillväxtverket. Finansieras av ERUF.

Finansiering				projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Almi Invest Östra Mellansverige	Hela ÖMS
Summa (SEK)	75 000 000	75 000 000	150 000 000		
Procent	50%	50%	100%		

ECS Innovative Smart Region

Period: 2018–2020

Projektet syftar till att utveckla de regionsövergripande kopplingarna i ÖMS genom konkreta samarbeten och utvecklingsinsatser, i det testa nya lösningar, arbetssätt och korskopplingar mellan branscher och kompetenser för att på lång sikt bidra till ökade innovationer SMF. Projektet är ett samarbete mellan samtliga ÖMS-regioner, finansierat av ERUF. Projektet har en föregångare i 'smart specialisering' (nedan).

Finansiering				projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Region Västmanland	Hela ÖMS
Summa (SEK)	6 600 000	6 600 000	13 200 000		
Procent	50%	50%	100%		

ÖMS Smart specialisering

Period: 2015–2017

Projektets syfte är att lägga grunden för en smartare användning av de offentliga resurserna för innovation, tillväxt och utveckling i ÖMS. Målet är att utveckla en strategi och färdplan för ÖMS-överskridande smart specialisering. Medfinansierare finns bland samtliga regioner eller länsstyrelser i ÖMS-regionerna, finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Länsstyrelsen
Summa (SEK)	4 967 157	5 000 000	9 967 157	Västmanland
Procent	49,84%	50,16%	100%	län

Energilösningar i världsklass

Period: 2017–2020

Projektet syftar till att skapa en utvecklingsnod för energilösningar i världsklass. Detta för att tillgodose SMF:s behov av utvecklingskompetens, strategisk marknadsföring, internationell affärsutveckling och test- och demonstrationsmiljöer. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, inklusive Mälardalens högskola, Create Business Incubator Mälardalen, SynerLeap powered by ABB, Energimyndigheten, Eskilstuna kommun, Mälarenergi, Studsvik Nuclear och STUNS-stiftelsen, finansierat av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Mälardalens
Summa (SEK)	31 075 000	31 075 000	62 150 000	Högskola
Procent	50%	50%	100%	Västmanland, Sörmland, Uppsala

Medfinansiering: privat 19,31%, offentlig 30,69%.

Fossilfria och effektiva transporter i ÖMS

Period: 2016–2020

Projektet syftar till att offentliga aktörer i Sörmland, Västmanland och Uppsala ska minska sin och näringslivets klimatpåverkan genom att ställa om de egna fordonsparkerna, upphandla förnybara transporter och effektivisera sitt transportarbete. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, inklusive flertalet kommuner i ÖMS-regioner samt Stockholm, länsstyrelser eller regioner i Uppsala, Sörmland och Västmanland, Kungliga tekniska högskolan, samt Biogas Öst och Svenska Bioenergiföreningens Service. Finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Länsstyrelsen
Summa (SEK)	4 848 820	4 848 820	9 697 640	Västmanland
Procent	50%	50%	100%	län

Medfinansiering: privat 5,06%, offentlig 44,94%.

Tillväxtlyftet och Smart tillväxt

Period: 2018–2021

Projektet syftar till att bidra till att fler företag kan och vill växa, hållbar tillväxt i SMF och SMFs internationella konkurrenskraft. Projektet är ett samarbete mellan Almi i ÖMS regionerna, Regionsförbundet Sörmland, Region Uppsala och Region Östergötland. Finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Almi företagspartner Östergötland
Summa (SEK)	33 701 000	33 701 000	67 402 000	
Procent	50%	50%	100%	

Tillväxtlyftet

Period: 2015–2018

Projektet syftar till att öka SMFs möjlighet att nå en internationell marknad bland annat genom att öka kontakten med akademien, affärsrådgivning, rådgivning och nätverk. Projektet är ett samarbete mellan Almi i ÖMS regionerna och Regionsförbundet Sörmland. Finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Almi företagspartner Östergötland
Summa (SEK)	31 715 279	31 715 279	63 431 502	
Procent	50%	50%	100%	

TransMission

Period: 2017–2020

Projektets syfte är att bidra till Mälardalens befästning som en världsledande fordonsregion med hög sysselsättning. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, inklusive Regionsförbundet Sörmland, Region Örebro län, Eskilstuna och Lindsbergs kommun, Mälardalens högskola, Tillväxtverket, Vinnova, Örebroregionen Science Park och MITC. Finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Mälardalens Högskola
Summa (SEK)	8 229 000	8 229 000	16 458 000	
Procent	50%	50%	100%	

Medfinansiering: privat 4,98%, offentlig 45,02%.

Växtzon 1

Period: 2015–2018

Projektet syftar till att stärka den innovativa förnyelse- och tillväxtkapaciteten för innovativa bolag i ÖMS genom ett förbättrat nyttjande av regionens innovativa miljöer och deras specialiseringar. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, inklusive inkubatorer, kluster och/eller scienceparks från samtliga ÖMS-regioner, samt Eskilstuna Jernmanufaktur och Vreta: Sankt Kors Fastighets. Finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Västerås Science Park
Summa (SEK)	33 126 536	33 127 685	66 254 221	
Procent	50%	50%	100%	

Medfinansiering: privat 11,82%, offentlig 38,18%.

Växtzon 2

Period: 2018–2021

Projektet syftar till att skapa hållbar tillväxt för innovativa bolag genom att förbättra nyttjandet av regionens styrkeområden, inklusive världsledande storföretag, universitet och högskolor, samt innovativa miljöer. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, inklusive regionerna Örebro län, Uppsala, Östergötland och Västmanland, Strängnäs kommun, samt inkubatorer, kluster och/eller scienceparks från samtliga ÖMS-regioner. Finansieras av ERUF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Västerås Science Park
Summa (SEK)	47 220 544	47 220 556	94 441 100	
Procent	50%	50%	100%	

Medfinansiering: privat 2,28%, offentlig 47,72%.

EUROPEISKA SOCIALFONDEN (ESF)

All-In

Period: 2017–2020

Projektet syftar till att öppna upp nya vägar till arbete och i sin tur ökad integration, bidra till egenförsörjningen och minska utanförskapet hos dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Projektet är ett samarbete mellan flertalet kommuner i Örebro Län samt Region Örebro län, finansierat av ESF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Hällefors Kommun Örebro
Summa (SEK)	23 900 086	26 980 429	50 880 515	
Procent	46,97%	53,03%	100%	

Give and Get

Period: 2017–2020

Projektet syftar till att få fler arbetslösa utomeuropeiskt födda män och kvinnor med tidigare akademisk- eller yrkesutbildning i arbete som matchar deras kvalifikationer. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer och ideella föreningar, inklusive flertalet kommuner i Sörmland, näringslivsorganisationer, Företagarna, fackförbund, kommunala lärosäten, Östsvenska Handelskammaren, business parks, Afar hjälporganisation m.fl. Finansieras av ESF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Arbetsförmedlingen Norra Sörmland Sörmland
Summa (SEK)	24 080 286	26 818 779	50 899 065	
Procent	47,31%	52,69%	100%	

Mirjam

Period: 2016–2019

Syftet med projektet är att påskynda och underlätta vägen till arbete för nyanlända kvinnor för att nå egenförsörjning. Projektet är ett samarbete mellan arbetsförmedlingarna i Östergötland och Sörmland, samt samordningsförbunden i Västra och Östra Östergötland, flertalet kommuner i Östergötland och länsstyrelsen Östergötland, finansierat av ESF.

Finansiering			projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Arbetsförmedlingens länskontor för Södermanland och Östergötland Sörmland, Östergötland
Summa (SEK)	17 309 492	8 640 000	25 949 492	
Procent	66,70%	33,30%	100%	

Smart kompetens för industrin

Period: 2018–2020

Projektet syftar till anställdas stärkta kompetens i industriföretag inom ÖMS. Projektet ska även bidra till att öka företagens tillgång till arbetskraft med rätt kompetens. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, däribland ett stort antal företag i ÖMS-regionen, Regionerna Uppsala, Sörmland, Västmanland och Örebro, arbetsförmedlingen i Norrköping och Karlsskoga, samt Eskilstuna och Karlsskoga kommun. Finansieras av ESF.

Finansiering				projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Region Östergötland	Hela ÖMS
Summa (SEK)	76 011 660	25 337 819	101 349 479		
Procent	75%	25%	100%		

Smart industri i ÖMS

Period: 2016–2018

Projektet syftar till att skapa en modell för kompetensbehovsinventering och strategisk långsiktig kompetensförsörjning med bättre matchning mellan företagens arbetskraftsbehov och utbildningsväsendets utbud, en bättre samverkan, ökad attraktivitet och breddad rekryteringsbas. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, däribland ett stort antal företag i ÖMS-regionen, Regionerna Uppsala, Sörmland och Örebro, fackförbund, arbetsförmedlingen, näringslivsorganisationer, yrkeshögskolor och högskolor, arbetsgivarorganisationer samt flertalet kommuner. Finansieras av ESF.

Finansiering				projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Region Östergötland	Hela ÖMS
Summa (SEK)	11 022 982	0	11 022 982		
Procent	100%	0%	100%		

Stuns – Solo-Micro företag

Period: 2016–2019

Projektet syftar till att öka förutsättningarna för långsiktig överlevnad, ökad sysselsättning och tillväxt i solo- och mikroföretag genom hållbar kompetens- och verksamhetsutveckling. Projektet är ett samarbete mellan offentliga och privata aktörer, däribland ett stort antal företag, Almi, Handelskammaren Mälardalen, företagsorganisationer och -nätverk, studieförbund, science parks samt flertalet kommuner. Finansieras av ESF.

Finansiering				projektägare	ÖMS-regioner
	EU-medel	medfinansiering	total	Almi Företagspartner Mälardalen	Västmanland, Örebro
Summa (SEK)	19 623 925	6 693 813	26 317 738		
Procent	74,57%	25,43%	100%		

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Fredrikinkatu 61a
00100 Helsinki
Finland
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vilandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com